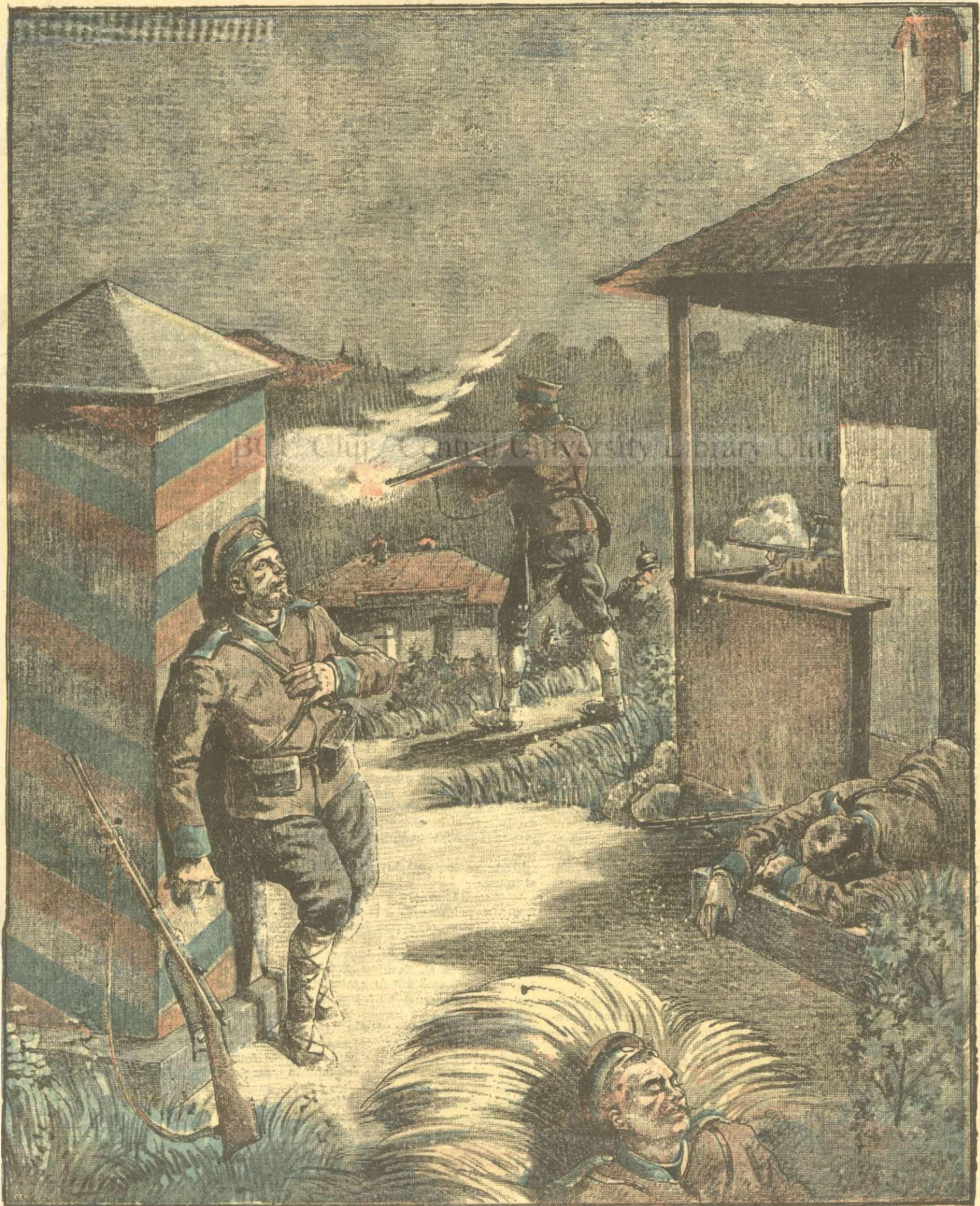

UNIVERSUL LITERAR

<p>ABONAMENTUL LEI 2,60 ANUAL Abonamentele se 'ac numa pe un an.</p>	<p>COLABORATORII ACESTUI NUMĂR Ion Dragu, V. Anesin, Tr. Anghelovici, I. Foti, Ana Codreanu, V. De- metrius, I. C. Vissarion, I. B. Cio'ea Gabriela Vuculescu, V. Mestugean</p>	<p>ANUNCIURI Linia pe pagina 7 și 8 - FANI 20 -</p>
---	--	--

Incidentele dela granița româno-bulgară.--Lupta dela pichetul 56

natură, alii creiat o lume artificială și azi priviți cu groază cum castelele voastre de nisip se năruiesc.

— Exact nu e, tocmai, ceea ce eu spun, în orice caz e interesant.

— E adevărul și dacă voiți nu-l înțelegeți acum, îl vor înțelege cei cari vor veni după voi.

— Vezi că nu pricep de loc, cum laboratoarele și observatoarele voastre pot să fie izvoare de inspirație poetică.

— Admiți că istoria literaturii nu e de cât un capitol al istoriei civilizațiunii?

— Desigur.

— În acest caz ar trebui ca literatura să fie expresiunea epocii în care trăim, ar trebui ca și ea să evolueze, dar literatura voastră se ascămână cu o frumoasă statuie de piatră, nu cu un organism viu. Civilizația e știința și numai știința, reprezentă suma cunoștințelor la cari a ajuns omenirea la un moment dat în studiul naturii. Literații în mare parte au un dispreț nemărginit pentru știință, ca și pentru natură. Cei mai mulți își ascund ignoranța sub masca inspirației, dar e de prisos, producțiunile lor te incredințiază de ce se ascunde sub trafic. Golul ideilor cu greș poate fi ascuns sub formele cele strălucite. Viața adevărată, sufletul, lipsește.

— Iată în adevăr o mare descoperire, astronomule!

— Dar nu vreau să te conving; tu ai să trăiești tot în lumea ta, eu tot într-una mea.

— Ești destul de generos, îți mulțumesc. Și-mi dai voie să adaug, că poate să meară poezia și tot nu-mi voi pierde timpul privind stelele. Deși poet, găsesc că nu folosește la nimic studiul punctelor luminoase, ce împodobesc de altfel destul de frumos bolta cerească.

Tăcură amândoi.

Simțeau bine că orice ar fi spus ar fi fost de prisos. Nu ar fi izbutit să se convingă și încă de altfel la prietenia lor.

Victor Anestin

CUVINTUL¹⁾

Apostolului Maxim Gorki

Apostole! Apostol sfânt,
Tu cântăret de vremuri nou,
Ne ia din șirul de nevoi,
Și spune-ne de vre-un cuvânt
Ne loagă de pământ.

Nădrăpăta ca mai bun să fim,
Și vrăta-ne să te urmăm,
Cântarea ta să ascultăm,
La asprul victor să gândim,
Apoi să ne iubim.

Din noi atâția au căzut,
Atâți din noi s'au rădăcit,
Și dacă te-ar fi auzit,
Lumina ta de-ar fi văzut,
El nu s'ar fi pierdut.

Maș ficure avem un dor,
Nefeleș și depărtat;
Dar et adesea ne-a nșelat,
Și dintr-un dor, un alt isvor,
Se naște'n viitor.

Tu drag apostol bun și sfânt,
Învăță-ne să te urmăm,
Cântarea ta să ascultăm,
Și să-nimic acest pământ,
Măi spune un cuvânt.

Traian Anghelovici

Galați, 15 Februarie 1905

¹⁾ Din volumul ce va apare în curând: Cântul Valurilor.

Victor Hugo la Guernesey

S'a inaugurat, în insula Guernesey, monumentul acesta, destinat să comemoreze șederea în exil a lui Victor Hugo, pe pământul britanic.

A fost, în vechia insulă normandă, astăzi engleză, o ceremonie de un caracter mare. A fost o ceremonie care pe lângă mărețul omagiu făcut de literile franceze amintirii marelui poet, a dat prilej și unei manifestări strălucite a înțelegerii cordiale dintre marile vecine despărțite de canalul Măneștii.

Discursuri, versuri, oșanale, înălțate de oficialitatea și de intelectua-litatea franceză și engleză, s'au ridicat ca o tămăie sfântă împrejurul poetului Victor Hugo, eternizat în statuia a cărei imagină o reproducem aci.

De pe o stâncă din insula exilului, poetul privește îngândurat spre țărnița Franței.

PORTRETE LITERARE

EMIL GĂRLEANU

de I. FOTI

Zilele trecute a încetat din viață, la Câmpulung, după o lungă și grea suferință, talentatul nostru scriitor, Emil Gârleanu.

A murit în vârstă de 35 de ani. Toți cei ce l'au cunoscut de aproape sunt unanimi a recunoaște în el un suflet ales și o inimă nobilă. A fost, după cunoscuta vorba a lui Schiller, *eine schoene Seele*. E o caracteristică și cel mai frumos elogiu ce i se poate aduce memoriei sale de om.

A publicat în toate revistele de samă, în interval de zece ani, aproape fără întrerupere).

Primul volum de schițe -- *Bătrânii* -- conține pagini duiosă și pline de poezie din viața boerilor moldoveni. Scriitorul ne arată în lu-

mina roșiatică și slabă a amurgului stârșitul unei lumi ce moare. Stilul este îngrijit și imaginele curg în abundență. E o atmosferă simpatice și caldă de poezie ce o regăsim în mai toate scrierile sale. Le lipsește însă nervul tragic al lucrărilor de artă adevărată. Psihologia personajilor e sumară și prinderea situațiilor dramatice n'are vigoarea, desenul și coloritul incomparabil al maestrului său, pe care îl imită, îl traduce, îl îndrăgește Gârleanu: e departe de Maupassant.

Aceleași greșeli se remarcă și în volumul *Odată și într-o noapte de Mai*. E un adevărat haos de descrieri în jurul unui eveniment simplu de tot. Nuvelele sale n'au acțiune: face doar broderii stilistice, învăluie într-un nimf de poezie a naturii o înfățișare de dragoste, o întâmplare, un incident, o stare sufletească. Peste tot denotă stângăcie, lipsa școlii serioase, necunoștința profundă a sufletelor și ignoranța a ceea ce numesc francezii le métier (meșteșugul), lucrul pe cari Maupassant le-a învățat sub conducerea lui Flaubert și trăind

într'un mare centru de studii asupra naturii omenestii și asupra sufletelor, cum se prezintă Parisul celor ce au ochi să-l vadă, să-l înțeleagă și să-l analizeze.

Dar, în schimb, are pagini de o adevărată poezie. Iată, de pildă, o imagine splendidă a unei nopți de Mai:

„Luna nu răsărise, dar de sus, din înălțimi străvezii, se scobora lumina tremurătoare a nopților de Mai, lumina care deschide cerurile, și florile și inimile“.

Tot „Într-o noapte de Mai“, găsim o icoană asemănătoare cu cea de sus a unei nopți de toamnă:

„Era o noapte de toamnă, când frunzele căzute fuseser, sub picioara, când cerul în noaptea, scipiră de oțete, iar inimile se înnoae“.

Termenul citațiile cu o viziune de poet subtil și puternic, iată-o:

„Luna se înalță încet, rotundă, mare, învăpăială, ca în preajma unui foc grozav. Și înreg copriusui dintre pământ și cer se lărgi—pământul scufundându-se, zarea înălțându-se — ca să înceapă mai multă lumină“.

Gârleanu era un poet liric. Vedea situații sufletești și tablouri după natură, cu o intuiție puternică.

Ca poet a văzut, dar n'a studiat lucrurile.

De aceea n'a reușit în nuvele. A trăit retras și într'un cerc restrâns de oameni. Îi plăcea singurătatea. Era o fire visătoare, nu căuta contactul vieții, nu-i plăcea zgomotul luptei, îl indispunea bătaia. S'a retras într'un colț, a privit în jurul, a simțit profund și a iubit cu patima unui artist, cu furia vânătorului ce aleargă pe urmele vânatului, a pătruns, pentru că a iubit în „Lumea celor cari nu cuvântă“.

Naturile bolnave și sentimentale nu pot trăi de cât numai cu natura, cu firea singură, cu pădurile ei verzi și visătoare, cu lanurile ei nesfârșite și onduloase, cu vânturile ei line și furioase, cu apele ei limpezi și rostogolite în cascadă, cu tăcerile ei adânci și misterioase, simbol al necunoscutului din noi și din univers, cu vânturile ei, cu frumusețea ei liniștite, cu animalele ei, cu vietățile ei. Mai ales sunt îndrăgostiți de aceste animale, mici și mari, infime și imperceptibile, generoase și crude.

În lumea aceasta s'a exilat ca un pustnic Gârleanu. Și în societatea găzelor, a gândăceilor, a furnicilor, a cărăbușilor, a greierilor, a fluturilor, a libelulelor, în mândra și mângâtoarea apropiere a vulturilor, a ciocârliilor, a pitpalacelor, a priveghitorilor; în convorbire cu tot felul de paseri și cu tot soiul de animale, în iubirea caldă și castă a florilor, le-a simțit dorințele ascunse, le-a respirat parfumul îmbătător a petalelor albe și roșii, patimele lor, a ghicit ce se petrece în marea lui, dragoste de natură, în creierul unei greier, în sămburele de mîntă al unui fluture și al unei furnice.

„Din lumea celor cari nu cuvântă“ este o carte unică în literatura noastră. În aceste bucați scurte, în stil sobru și lăpădar adeseori, cu observații dragute, pline de poezia dulce a câmpurilor noastre, încercate cu imagini clare și precise, străhătute cu subtilități de cugetare și cu gingășii de sentimente, se va prelungi departe, va rămâne timp îndelungat încrustată în aceste pietre de pret, icoana și memoria aceluia care a fost Emil Gârleanu.

Mi-s cânturile otrăvite

(H. HEINE)

Mi-s cânturile otrăvite...
Oare-ar putea să fie alt-cum?
În sufletu-mi curat și tânăr
Otrăvii ai turnat acum.

Mi-s cânturile înveninate...
Cum ar putea să fie alt-fel?
În piept port serpi, și mai cu seamă
Te port pe tine, dragă, în el.
Ana Al. Codreanu

tiunile lor artistice opere de Filip Marin.

La nevoe, avem și alte amănunte pentru cei încă nelămuriți.

L. I.

Ni se aduce la cunoștință că la toamnă vor apărea două poeme satirice chemate să clarifice lumea asupra marilor rapsozi ai vremii noastre.

Titlurile acestor două poeme: *Sătira Vremii* și „*Don Quijot-ida zilelor noastre*”.

Pentru „*Floarea operei*” ar trebui să lupte toată lumea. Nimic nu înobilizează sufletul omenească mai mult ca opera care întrușete în ea toate artele.

Numai muzica și celelalte arte, cultul acestora, vor avea darul să civilizeze moravurile de azi.

Cine se împotrivesc acestei nobile inițiative jignește arta și geniul artistic al neamului.

Pictorul Severin care concurează la monumentul „*Avântul Țării*” din T. Severin, a deschis în localitate o expoziție de sculptură și desene.

„*Valul*” stârnește admirația tuturor și-l răzbuună de răutatea celor cari nu l-au ales în juriul viitor al „*Salonului*” oficial.

Marele nostru compozitor George Enescu e așteptat la Mehadia pentru un concert.

Ungurii au început să prindă gust de literatura noastră muzicală și o dovadă strălucită e și faptul că — *mirabile dictu* — la Mehadia se cântă de câteva zile, de către muzica militară frumosul imn „*La Arme*” al regretatului nostru St. O. Iosif. Presemnele viitorului...

Un modest monument — medalion s'a ridicat la Cerneți, o localitate istorică lângă T. Severin, pandurului Tudor Vladimirescu.

Solemnitatea inaugurării a adunat multă lume și sâteni din Cerneți. Oficialitatea însă a socotit că costă prea scump să transporte corul „*Doina*” până la Cerneți.

Din această pricină solemnitatea n'a putut fi întreagă: — lipseau vocile drăgălașe ale domnișoarelor din cor.

Rabindra Nath Tagore a găsit în lirica română un frumos ecou. Câteva din minunatele lui poeme au fost traduse în românește și strânse într'un volum îngrijit de d-ra Margareta Miller-Verghey, sub titlul de *Grădinarul*.

Traducerile d-rei Verghey redeau pe cât e cu putință de aproape — cuprinsul și atmosfera poemelor lui Rabindra Nath Tagore.

E o impresie de reală înfrățire a imaginilor și fondului mistic al originalului.

Poate însă, că d-ra Verghey făcea un serviciu mai mare cititorilor de literatură românească, dacă traducerea din poemele caracteristice ale lui Tagore, — pline de misticismul credinței și înfățișate sub cea mai plastică formă.

D. A. Herz, — uneori Herz — este și va mai fi autor dramatic.

D-l Herz a făcut piese cu succes, dar fără consistență. Același d-l Herz are de gând să mai facă piese.

Până atunci însă, trebuie să se știe totdeauna ce face d-l Herz, — doar de aceia d-se este de Herz.

Și atunci, prin mijlocul interviurilor, — negreșit necăutate — d. Herz își comunică nobila d-sale activitate dramatică.

Și mă rog, ce face d Herz?

— Piese, ne răspunde interviuatul de sine, într'o revistă elegantă.

Da face, o piesă „*Cuceritorul*”, o comedie, scrisă din îndemnul d-nei și d-lui Toni Bulandra.

Fără îndemnul distinșilor artiști Bulandra, d. Herz ar fi fost „*Invinsul*”, dar așa dintre o stumă a aces-

tor doi artiști, autorul „*Păiajenului*” și-a mai destins activitatea dramatică, — tot așa de efemeră și incoerență într'un „*Cuceritor*” de o seară, pe scena rădătoare a teatrului național.

Bietul domn, N. Ionescu-Broșteni a ajuns cu volumul tocmai „*În marginea prăpastiei*”:

Și aici, nefericitul autor exclamă: „noaptea se lasă mohorâtă ca și un cortegiu funerar, din ochii senini odată, curgând acum lacrimi mari, boabe de măргеle...” întunecă „povestea unei file galbene”.

Suntem convinși, că d-l Broșteni e un om curajos, dar din marginea prăpastiei și până în fundul unei încercări definitiv neisbutită de a face literatură, nu-i de cât timpul necocotit de a scoate un volum, ca cel pe care l-a scos d-l Ionescu-Broșteni.

„*În amintirea lui Tudor Vladimirescu*”, d-l Dimitrie Cecropid a scos o broșură scrisă popular, ca să se cunoască în straturile cât mai largi, rolul și faptele acestui mare eroi național, ieșit din sânul poporului și care avea ca năzuință de viață să mențină țărănimea din robia economică și politică în care se străduia.

D-l Vițianu a căzut în extaz, sta pe-o bancă în Cismigiu, îngână cuvinte și se gândește ceva mai târziu la o „bacantă”, sau la vr-un articol de proză lirică.

Un redactor al nostru l'a surprins în momentul psihologic al creației, — tocmai când d-l Vițianu îngână:

La băi de Mare

SCRISOARE

*Prea e frumoasă seara aceasta — Prea mă doare
În suflet depărtarea la care-acuma ești...
Te chem... Viața curge în jur clocotitoare
...De-ai răsări de-odată în cale-mi, ca'n porești!...*

*Te chem... Și nu simți oare vibrând prin zări chemarea?
Nici un fior nu-ți prinde neliniștitul gând?
Prietene atuncea când vei citi scrisoarea
Să știi că'n clipa asta, eu m'am muștrat plângând...*

*Căci de te chem, zadarnic ai vrea să vii v'odată!
Zadarnic ai fi mare, zadarnic ai fi bun,
Zadarnic face dorul de mine-o revoltată:
Sunt legi, ce blestem — poate — dar căror mă supun...*

*Deci lasă-mă stingheră și tristă cum am fost
Și stai în nepăsare la caldă mea chemare
Iubirea pentru mine de-acum nu-și are rost
Sub greu noian de lacrimi simt sufletul cum moare.*

Gabriella I. Anastasiu-Vuculescu

nu știm de cine și pentru ce. Ne-am oprit aici cu riscul d'a ne întâlni cu acceleratul. O să întârziem mult din pricina asta.

— Ce spui, zise domnul contrariat. Și ești așteptat pentru celebrarea cununiei mele? Ce e de făcut?

— Aoleo, zise seful de tren uitându-se lung la acel domn. Spune drept: n'ai tras d-ta clopotul de alarmă?

Un copil vede, pentru întâia oară, pe capul tatălui său, o suviță de păr alb.

— De câte ori nu veți fi ascultător și mă veți supăra, îi zise tată-său, înfi va mai răsări iar și altă suviță la fel.

Atunci, copilul întorcându-se spre bunicul lui, îi zise:

— Tata trebuie să fi fost foarte neascultător, în copilărie, de ești tu așa de alb, tată mare.

La o conferință științifică.

— În virtutea legii de evoluțiune — zice conferențiarul — ori ce ființă tinde să ajungă la cel mai înalt grad de perfecțiune. Astfel, dela calul grosolan și sălbatic, din timpuri preistorice, am ajuns estăzli...

O, voce, întrerupându-l:

— La automobili!

Bățivescu, la piecare, îi zice nevastăii:

— Nu știu unde dracu mi-am lăsat umbrela aseară!

— Iacă — îi răspunde liniștită soția lui dându-i un volum: Asta e anuarul în care găsești adresele tuturor cărciumilor din București.

La dentist.

— Cât costă scoaterea unei masele? întreabă clientul.

— Insesibilizând gingia cu cocaină, veți plăti 5 lei; altfel, cu metodu vechii numai 3.

— Prefer metodu vechiu.

— Prea bine: sânteti curajosi.

— O, nu'mi scot eu nici o masea, ci nevastă-mea...

Un francez, venit de curând în București, sta la o masă de restaurant folietând un dictionar ca să găsească cuvântul cum să chame pe servitor:

— Domnule! Domnule!

Nici un răspuns.

Maî învârtind câteva foi, străinul strigă:

— Omule! Omule!

Tot nici un răspuns.

Atunci, unuși mușteriu de la o masă vecină, făcându-l-se mână de străin, oprește pe kelner și-i zice:

— Garson, ia vezi că mi se pare că te chiami domnul ăla de colo.

„Mă așez pe o bancă și buzele-mi ard de flacăra elanului, ce te chiamă... și toate simțimintele mi le fixează asupra amintirii tale uriașe”.

Redactorul nostru, intimidat de cele ce spunea d-l Vițianu, a fugit. Când, la poarta Cismigiului, un țigănuș striga: *Jurnalul unei fete de pension, de Al. Vițianu*.

Atunci redactorul nostru și-a alungat tirăditatea, căci e cel puțin ciudat să te sperii de un om, care face pe „fata de pension”.

B. Cec

Sacul cu glume

Un miliardar american duce pe un pictor celebru să-l viziteze galeria de tablouri, compusă de opere foarte medicre.

— Ei, maestre, ce zici? întreabă pe vizitator văzându-l că ține și nepricepând că țicerea lui e dictată de politețea.

Dar apoi adăogă:

— Am de gând să dăruiesc colecțiunea mea unei instituții de binefacere. Căreia mă îndemul d-ta să-i ofer comoara mea artistică?

Pictorul găsi prilejul năruier să-i răspundă:

— Las-o azilului orbilor.

Trenul expres s'a oprit în mijlocul câmpului și toți călătorii sint speriați.

— Ce s'a întâmplat? întreabă un domn pe șeful trenului.

— S'a dat semnalul de alarmă și

București-Jerusalim

NOTE DE CALĂTORIE

DE

— V. MESTUGEAN —

— URMARE —

Deasupra unora din aceste dughene falfăie câte o pânză albă, lungăreată, cu o cruce mare, neagră, la mijloc.

— Ce sunt steagurile, astea? întreb din nou pe bietul ghid.

— Nu sunt steaguri ci un fel de cămăși cu cari pelerinii ruși se scaldă în Iordan. Pelerinul păstrează apoi cu sfîntenie cămașa aceasta cu care ține să fie înmormântat.

lacrimile în ochi. O femeie nu-și mai deslipește fruntea depe marmora rece, pe care o acoperă din când în când cu sărutări fierbinți și plânge.

— Aci, îmi șoptește ghidul, este locul unde a fost întins Iesus după ce fu dat jos depe cruce și unde Iosif din Arimatia și Nicodem înfășurară corpul Mântuitorului în fâșii de pânză cu aromate.

X

La mormântul lui Iesus

— Pe aci, ne spune ghidul

Pe mâna dreaptă o porțiță veche, aproape dărăpănată. Treacănd prin ea, intrăm într-o ulicioară, în pantă, cu trepte largi și neregulate, închisă între două ziduri înalte. Ajungem astfel, într-o incintă vastă, acoperită cu lespezii mari, și înconjurată din toate părțile cu ziduri vechi cu aspectul sombru.

Pretutindenii nu vezi decât pe-cetea veacurile scurse; totul e vechi, dărăpănat, înegrit, dar din totalitatea aceasta de pietre îngrămădite se desprinde o majestate care te pătrunde și-ți impune.

Incinta, la ora aceea, era aproape pustie. Ici, colo se strecurau, ca niște fantome, câțiva călugări cari se duceau spre celulele lor, căci, să nu uit a spune, că în jurul acestei incinte se află mai multe capele, precum și locuințele călugărilor de diferite rituri cari fac de gardă spre a supraveghea drepturile ce le are fiecare rit la Sfântul Mormânt. Dar și despre aceasta voi vorbi în altă parte.

În fund, văd două uși mari ogivale, cu două ferestre mari deasupra.

Una din uși e deschisă și prin ea se intră în biserica Sfântului Mormânt. Pășim cu capetele descoperite prin vasta incintă și intrăm prin ușa cea mare într'un fel de vestibul întunecos. Sufletu-mi e cuprins de un fel de pietate amestecată cu un puternic simțământ de curiozitate.

În fața noastră se vede un șir de opt candelă albe și mate împodobite cu stropi roșii, ca de sânge, cari ard tainic deasupra unei pietre funerare. La cele două capete ale pietrei se înalță sfesnice enorme cu lumânări groase de ceară. Câțiva pelerini stau ingenunghiați în jurul acestei pietre și se roagă cu

fel de capelă, construită în incinta bisericii și care își înalță fruntea până sus spre bolți.

Fațada capelei strălucește de sutele de candelă de aur și de argint și de lumânări cari ard zi și noapce.

Sus, deasupra intrării, se vede o icoană mare, reprezentând înălțarea lui Iesus. Pe fațada aceasta este întrunită tot ceea ce spiritul omului a putut să imagineze ca podoabă în cinstea celui mai sacru dintre morminte. Capela e pe deantregul de marmură. În intrare se văd coloane de marmură frumos sculptate deasupra cărora se înșiră în semicerc alte candelă precum și icoane în email.

În fața capelei stă un r de

care este un fel de anticameră a mormântului propriu zis.

O intrare îngustă, prin care nu poți trece decât încovoindu-te deabinelea, ne desparte de locul unde a fost îngropat Christos, după groaznică tragedie de pe Golgota.

Prin această intrare aud plânsetele celor două pelerini cari ne precedau. Persoanele din jurul meu se închină și se roagă cu brațele înălțate spre cer. Par a se pregăti cât mai mult pentru supremul și solemnul moment în cari se vor găsi față în față cu Sf. Mormânt.

Cei două pelerini, eșiră, în fine, afară, deabușile, cu ochii plini de lacrimi și cu o nespusă serenitate pe fețele lor obosite.

Era rândul meu.

Mă încovoiesc, trec prin mica intrare de piatră și mă aflu în fața mormântului lui Christos.

E o încăpere micuță, îngustă și lungă ca de două metri.

Dealungul peretelui din dreapta se vede o piatră de marmură din două bucăți egale, care se întinde dela un capăt la cellalt al peretelui, pe un pedestal înalt de o jumătate de metru.

Deasupra acestei pietre o icoană mare se pierde prin puzderia de lumânări și candelă de aur și argint ce ard vecinic.

Sub acea piatră se află locul unde a fost depus corpul lui Iesus Christos.

Stânca de odinioară acum e acoperită cu plăci de marmură, după cum tot cu marmură e acoperită și Golgota. Pretutindenii, însă, sunt părți lăsate înadins în gol, așa încât se pot vedea și pipăi stâncile seculare.

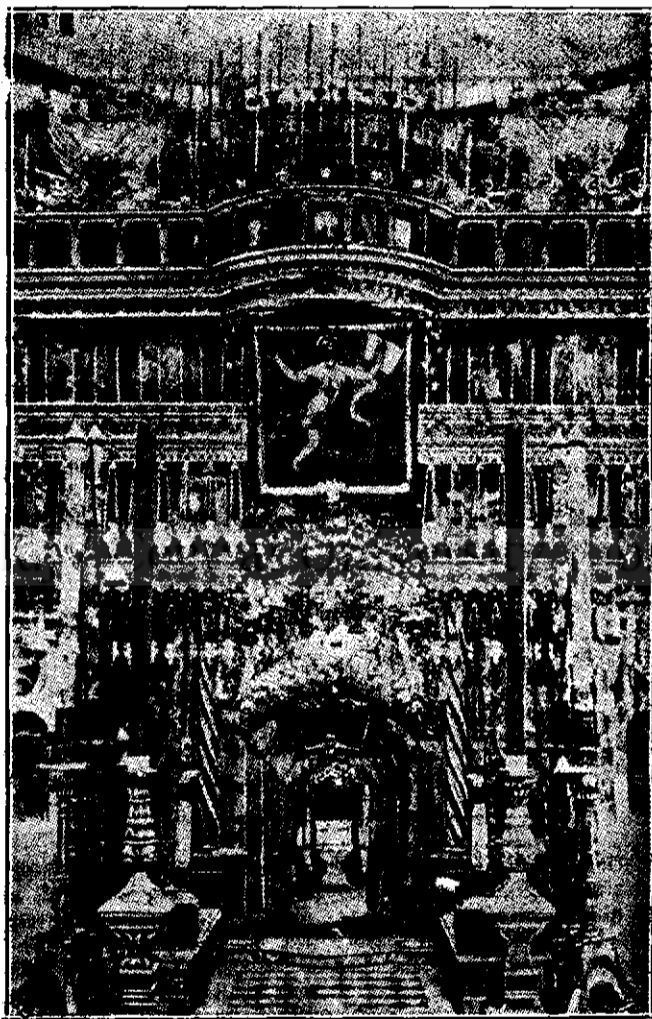
Acesta era deci mormântul lui Iesus Christos

La capătul pietrei sfinte, tocită pe alocuri de buzele milioanelor de creștini cari s'au perindat pe acolo, văd sclipind o monedă turcească de nikel. Ce căută moneda asta pe mormântul lui Christos?

Mă simt o clipă oareșcum scandalizat. Un preot tânăr și blond stă rezemat de perete cu ochii țintă la mormânt, într-o atitudine de contemplație și evlavie. Era atâta melancolie pe fața acestui preot încât puteai să-l ești drept un sfânt. El era însărcinat cu primirea celor cari veneau să viziteze mormântul, martor de fiecare zi al lacrimelor ce se vărsa pe mormântul incredințat pazei lui.

Stătui câteva minute ca încremenit privind marmura, icoanele, și pe preotul cel tânăr care părea o umbră.

Moneda de nikel turcească îmi aduse aminte, că un prieten de la București, căruia îi spusese de călătoria mea la Ierusalim, îmi dăduse un leu cu rugămintea de a aprinde o lumă-

Mormântul lui Iesus Christos

La câțiva pași de noi se aud niște cântări bisericești. Sunt preoții armeni cari slujesc la Mormântul lui Christos. Cântările încetează și preoții trec pe lângă noi, îmbrăcați în odăjdii scumpe, ducându-se spre chiliile lor. În fața noastră se întinde o vastă biserică de o construcție foarte complicată și cu numeroase cavități ce se pierd în întuneric. Nicăi bolțile nu se văd din cauza obscurității.

În schimb, deasupra noastră ard o profuziune de candelă colorate cari sclipesc ca niște stele.

Ocolind niște stâlpi de piatră cari ne mascau vederea, ne așilăm în fața mormântului Mântuitorului, mormântul unde, de douăzeci de veacuri, creștinii din toate unghiurile lumii vin să se închine.

Mormântul acesta sfânt, e un

pelerinii ruși cari își așteaptă rândul să intre în sfântul Mormânt. Nu pot intra deodată decât două persoane.

Ne ocupăm și noi locurile noastre așteptând să ne vie rândul. Nu voim uita niciodată bucuria cerească ce era zugrăvită pe fețele acelor pelerini ruși, bătrâni cu plete lungi și bărboși, cu frunțile brăzdate și femeii bătrâne, în zdrențe, abia putându-se ține pe picioare, rezemate de toiagul lor de drum. Credința lor nemărginită însă le da putere de a rezista. Era momentul pe care femeile acelea îl așteptau cine știe de câte decenii, momentul de a săruta mormântul Mântuitorului. Pe măsură ce se scurgeau minutele înaintam domol, pas cu pas spre interiorul capelei.

Acum, suntem într-o încăpere îngustă ca de trei metri pătrați.

nare pe mormântul lui Christos.

Scosei un leu și-l întinsei preotului rugându-l să aprindă lumânarea, lucru pe care îl făcu îndată. Apoi mai aprinsei o serie de lumânări, fără să știu precis pentru cine, simțind numai o nevoie irresistibilă de a aprinde cât de multe lumânări ca un prinos de evlavie, ca o datorie de creștin și de pelerin.

În încăperea aceea, unde mă aflam aproape singur cu mormântul lui Christos, isvorea un miros vag de tămâie și o căldură plăcută.

Preotul, care isprăvisese cu aprinderea lumânărilor noastre, își reluase atitudinea de tristețe și contemplarea de mai înainte.

În momentul acela, un simțământ straniu, pe care nu-l cunoscusem niciodată, îmi străbătu sufletul. Fie vecinătatea acelui mormânt, fie lacrimile ce se vărsaui, rugile ce se înălțau în jurul meu, făcurea ca să fiu cuprins de o emoție zguduitoare și dulce în același timp, o emoție de o nuanță cu totul deosebită și cu totul sublimă. Desigur, mă gândeam, o scânteie divină s'a coborât în sufletul meu.

Mă întrebam: cari fapte ale mele mă învredniciseră să mă aflu în fața acelui mormânt dumnezeesc, care, în clipa aceea, echivala, pentru mine, cu un colț al cerului?

Mi se părea că văd pe Isus în momentele cele mai tragice ale vieții sale; că acel Isus îmi era frate, îmi era tată și că eu eram dator să-l îmbrățișez și să-l mângâi. Ideia lui Isus nu-mi inspira teamă, ci o nespuse înduioșare. Tandrea divină stăpânea cu desăvârșire sufletul meu și simții că ochii mi se umplură de lacrimi. Ghicii, în același timp, că glasul mi se îngroșase și că, dacă aș deschide gura să pronunț măcar o silabă, aș plânge.

Atunci, împins de credința fără margini ce parcă se revărsa-se în mine, izvorând din adâncimile acelui mormânt, căzuî în genunchi și sărutai piatra rece a mormântului. Și, eșind de-abușile din sfântul locaș, cred că aveam, ca și pelerinii ruși, figura omului fericit care crede și care, cu o clipă mai înainte a fost în contact direct cu Dumnezeuzeirea.

M'am întors direct la oțel fără a schimba cu însoțitorii mei nici un cuvânt, covârșit de impresia puternică ce încă mă stăpânea.

Sufletul-mi plutea într-o seninătate pe care nu i-o cunoșteam. Mă simțeam transformat, ușurat, fericit. Parcă eșisem dintr'un purgatoriu unde mă purificasem de tot ce amărăște sufletul omenesc. Eram un om nou, curat ca un copil. Moment su-

blim cu care, de sigur, nu mă voiu mai întâlni niciodată!

Toată noaptea n'am visat decât de Isus, de ingeri, de pelerinii ruși, de preotul care păzea Mormântul Sfânt. Și acele visuri, cari erau mai mult niște vedenii, în loc să mă torture, din potrivă, mă făceau fericit, căci îmi ofereai spectacolul cel mai sublim și consolator ce s'ar putea dori.

XI

La casa românească

Dimineața, primul nostru gând a fost să vizităm Casa românească, acest colț al țării pe pământul Palestinei.

În zadar caut să conving pe ghidul nostru despre existența în Ierusalim a unei case sau ca-

Și cei doi bunți călugări se oferiră cu multă bunăvoință să ne conducă la Casa românească.

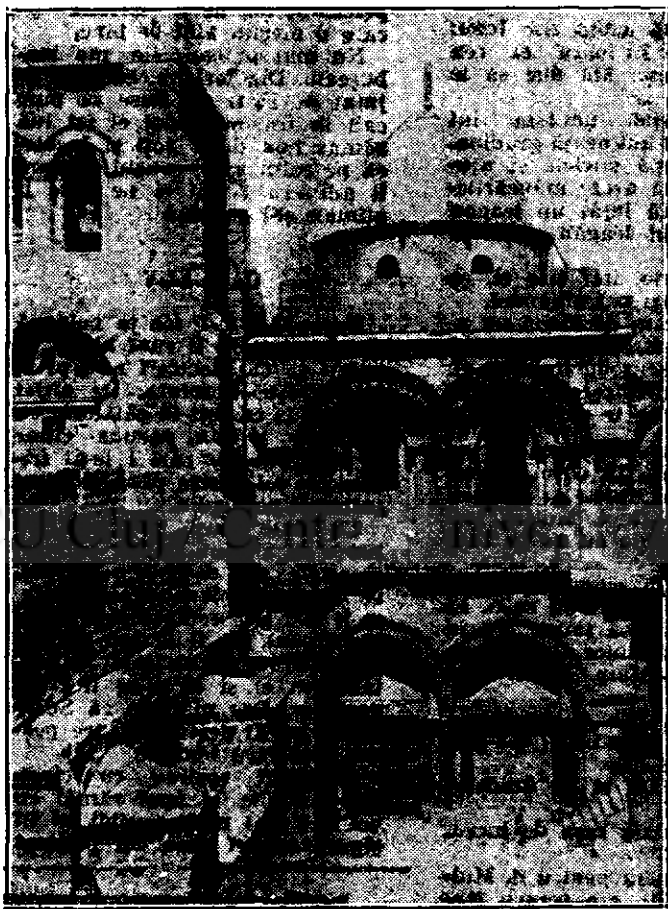
Eșind prin poarta lafeei și ajungând în strada cu același nume coborim într'o vale. În fața noastră se ridică o clădire veche, cu etaj.

— Aci e Casa românească, îmi spuse unul din călugări.

— E destul de mare.

— Păi nu e a noastră toată; avem numai patru încăperi. În celelalte odăi sunt alți chiriași.

Într'au printr'un fel de gang murdar, plin de tot felul de mobile vechi și obiecte sfărâmate și eșim într'o curticică, în jurul căreia se înșiră un rând de odăițe, dealungul unei prispe.

Biserica Sft. Mormant. — Fațada

pele românești. Ghidul nu știe nimic, de și e un om inteligent și cunoaște toate colțurile orașului pe de rost.

Pe când stam nedumeriți în poarta oțelului, neștiind încotro să apucăm, vedem doi călugări apropiindu-se de noi și vorbindu-ne românește.

— Sunteți din România? ne întrebă unul din ei.

— Da, părinte; de unde știuși?

— Păi, vă auzii vorbind pe românește.

— Ne pare bine că v'am întâlnit, părinte. Puteți să ne conduceți la Casa românească?

— Cum să nu, cu plăcere.

— E departe?

— Nu tocmai; ici în vale.

— Dar, Sfințiile voastre, ce căutați aci?

— Suntem închinători; am venit tocmai din Neamț.

— Mai sunt și alți închinători?

— Mai sunt câțiva, precum și cinci maici bătrâne dela A-gapia.

Una din aceste odăițe era ocupată de cele cinci maici venite din Moldova.

Urcăm etajul. La capătul scării ne întâmpină o femeie bătrână care ne urează bun venit. E văduva preotului Foti, mort de curând în Ierusalim.

Părintele Foti, împreună cu părintele Marinescu, d. Th. Bursandra și alții, era unul din promotorii ideii de a se ridica o biserică românească în Orașul Sfânt.

Venind vorba despre defunctul preot, biata preoteasă începe să plângă și-și șterge ochii cu iota. Ne spune că părintele Foti a murit de pneumonie. Tot preoteasa ne dă oarecari detalii asupra peripețiilor prin care a trecut Casa românească dela înființarea ei. Acesta este al treilea loc al unde se instalează casa. Se plătește o chirie de două mii de lei anual, din sumele realizate depe urma subscripțiilor și donațiilor benevole ale

închinătorilor români cari vizitează casa. Aceasta însă, ne spune preoteasa, e casa provisorie. S'a cumpărat un pământ și în curând Regina va construi o biserică mare cum e a rușilor.

Într'o a treia încăpere locuiesc vreo patru călugări. De și erau orele 9, călugării noștri dormeau cu somnul dulce al dimineții. Deschizând ușa, suntem loviți de aerul viciat din odaie, în care domnește o perfectă dezordine. La zgomotul nostru doi din călugări se deșteaptă și-și scot capetele de deasupra plăpămelor. Inchidem binisor ușa spre a nu le turbura somnul.

— Dar unde e paraclisul, întreb pe preoteasa?

— E jos.

Preoteasa ne deschide o ușă și intrăm într'o încăpere întunecoasă și igrasioasă, situată în parter.

Când ochii noștri încep să se deprindă cu întunerecul, zăresc în peretele din fund o măsuță cu o iconiță deasupra. Era altarul. Pe măsuță se vedeau o cruce din sif, două sfeșnice și câteva cărți bisericești. În fața icoanei ardea o candelă. Se mai vedeau și pe pereții laterali încă câteva icoane. Pot spune că aceasta era tot mobilierul paraclisului românesc din Ierusalim.

Mărturisesc că între pomposul nume de „Casa românească“, și între ce vedeam aci era o nepotrivire așa de mare, încât ne simțiam oarecicum umiliți față de ghidul nostru, un italian.

— Domnule, îi zic, să nu crezi d-ta că toate bisericile românești sunt ca paraclisul acesta atât de sărăcăcios și rău instalat. Să poftesti la noi în țară să vezi biserici cum nu-s multe nici în Ierusalim.

— Vă cred, răspunse ghidul.

— Și apoi, Regina noastră... ai auzit de ea?

— Carmen-Sylva.

— Da, Regina noastră, Carmen-Sylva, a luat inițiativa înălțării unei biserici românești aci. Veți vedea ce clădire monumentală o să fie.

Terenul cumpărat de curând de comitetul pentru clădirea unei biserici românești în Ierusalim se află prin apropierea bisericii rusești și e situată între zidurile vechiului Ierusalim. Terenul acesta, în întindere de două mii coți pătrați, e abia îndestulător pentru clădirea unei biserici. Pentru construirea unor locuințe pentru găzduirea pelerinilor, trebuie firește, să se cumpere alte terenuri. D. Th. Bursandra mă asigură că se află destule pământuri în jurul locului cumpărat, numai bani să fie.

(Va urma).

